

akademija
štamparija

ostavite otisak

Vodič kroz
pripremu
za štampu

Kod nas možete dobiti uslugu dizajna, pripreme za štampu kao i štampu i doradu do finalnog proizvoda.

U želji da se vaši grafički fajlovi savršeno odštampaju bez ikakvih poteškoća i budu što verniji ideji koju ste imali, savetujemo vas da pročitate ovaj vodič.

Priprema fajla za štampu je vrlo kompleksna i potrebno je obratiti pažnju na mnogo stvari.

NE PUŠTATI CRNI TEKST IZ VIŠE BOJA

Posebno kod teksta koji je sitan svako sitnije ne pasovanje boje i razvlačenje papira čini tekst nečitkim i mutnim. Preporučujemo tekst iz čiste crne boje.

Ista stvar važi i za sitan beli tekst na obojenoj podlozi - upitanju je isti fenomen samo obrnuto, sitnijim ne pasovanjem taj tekst neće biti beo već u onoj boji koja ne pasuje.

NE BUŠITI PODLOGU ISPOD CRNOG TEKSTA

Ako izbušimo podlogu ispod crnog teksta otežavamo pasovane boja, može rezultirati izbijanjem bele boje papira. Rešenje je u Photoshopu da Text Layer umesto Normal podesimo na Multiply ali treba paziti da se to odnosi samo na crn tekst (na kombinacijama boja treba crn tekst izdvojiti na zaseban layer).

MORAMO VODITI RAČUNA O REZOLUCIJI FAJLOVA I LINAJATURI RASTERA

Rezolucija slike ne bi trebalo da silazi ispod 300 dpi (po inču) u formatu u kome ih koristite, sem kod velikih formata kao što su npr. plakati gde je i rezolucija od 250 dpi-a zadovoljavajuća. Takođe je bitno povesti računa o linijaturi rastera koja zavisi od kvaliteta papira. Na ofsetnom papiru koji je dosta porozan potrebno je 60 linija/cm - 150 dpi (dot per inch), dok je za izuzetno kvalitetne poslove potreban raster od 70 lin/cm (175 dpi).

NE KORISTITE RGB SLIKE ZA PUŠTANJE NA FILM ILI PLOČU

Vaš monitor, skener, dig. fotoaparati čuvaju i prikazuju slike u RGB modelu (red, green, blue), dok štamparska tehnologija koristi četiri procesne boje za reprodukciju tih slika - takozvani CMYK model (cyan, magenta, yellow, black). Stoga je u nekom stadijumu vaše produkcije potrebno izvršiti konverziju slika iz RGB u CMYK skalu. Svaku konverziju radite u Photoshop-u i tek onda ubacujete u Corel. Ukoliko sami ne uradite ovu konverziju, u procesu štampe ona će se izvršiti automatski, ali rezultati će onda biti nepredvidivi i uglavnom pogrešni.

SPOT BOJE

Još jedna od stvari na koje treba obratiti pažnju pri odabiru boja jeste korišćenje tzv. *spot boja* (npr. boje iz PANTONE skale). One se mešaju i prave poput farbi i štampaju se posebno. Ukoliko želite štampu isamo iz procesnih boja, potrebno je sve spot boje konvertovati u svoj CMYK ekvivalent pre nego što nam pošaljete fajl. Ukoliko ne izvršite ovaj proces konverzije pre štampe može se desiti da se neki objekat ne pojavi na vašem finalnom otisku.

Fajl možete proveriti pregledanjem takozvanih separacija procesnih boja.

NE RASTERIZUJTE SITAN TEKST

Preporučujemo vam da ne ubacujete tekst u Photoshop-u i sličnim programima, jer je rasterizovan tekst sa kojim ove aplikacije rade čak i u velikom rezoluciji inferioran u odnosu na vektorski tekst. Umesto u Photoshop-u sitan tekst ukucajte u nekom programu koji podržava vektore (u Corelu, Illustratoru, InDesign-u, Quark-u linije, objekti i tekst kad se povećavaju ne gube na kvalitetu, zato što su opisane prostom matematičkom

formulom, zato su takvi fajlovi veoma mali, dok ako ubacite sliku fajl naglo oteža, razlog za to je ogroman broj pixela koja slika sadrži, kad bi sliku povećali ona bi izgubila na kvalitetu, osim toga ivica slike je uvek iskrzana). Svaki vektor kad uđe u Photoshop se rasterizuje, jedan put rasterizovan fajl se ne može vratiti u vektorski oblik. Ukoliko ipak ubacujete tekst u Photoshop obavezno slepite sve Layer (Flatten Image) odnosno ne eksportujte tekst kao vektor.

U slučaju velike količine malog teksta (prelom knjiga i sl.) ne treba tekst pretvarati u krive, jer bi bespotrebno uvećali finalni fajl i otvara mogućnost za pojavu grešaka pri štampi, dovoljno je uključiti sve fontove u finalni PDF fajl (Embedded).

PROBLEMI U COREL-U

Ako ste ceo posao odradite u Corel-u, poželjno je da pustite ps fajl iz njega, jer exportovanje iz Corel-a u neki drugi program može da se iskomplikuje, pogotovo ako ste koristili Corelove efekte tipa: Lens, Drop Shadow, Blend itd. takođe su problematične Corelove texture (bitmaps, a pogotovo PS texture-SAVET: kovrtujte ih u bitmapu). Kad izvršite sva povećavanja i smanjivanja prekontrolišite rezolucije slika, i ako treba doterajte ih na 300 dpi.

Neophodno je sav tekst pretvoriti u krive ili poneti fontove. Da bi sav tekst pretvorili u krive prvo sve razgruپیшите zatim Edit/Select All/Text tada je selektovan sav tekst i onda Arrange/Covert to curves ili skraćeno Ctrl+Q i tad smo sav tekst pretvorili u krive. To možemo proveriti što ćemo otići na File/Document info na delu Text Statistics, tu će pisati There are no text objects...

CRNE FLEKE

Kad imate veće crne površine u crnu boju dodajte i ostale boje (naravno ako je kolorna štampa), npr. u odnosu 50%, C 50%, M 50%, Y 50%, K 100%. Ovako se dobija zasićena crna boja, ali se mora voditi računa da je to isključivo fleka koju ne buši beli tekst ili linije, jer će doći do problema sa ne pasovanjem, kao što smo ranije naveli. U izbegavanju preslikavanja maksimalna pokrivenost ne treba da prelazi 300% svih procesnih boja zajedno. Problem koji potencijalno može da se javi je što se papir usled velike količine boje deformiše pa dolazi do poteškoća kod pasovanja sledeće boje. Do preslikavanja boja, ili apcigovanja dolazi i primenom pritiska prilikom sečenja, ali i pri samom slaganju tabaka. Uzrokovano je činjenicom da je boja na tabaku još uvek sveža i vlažna prilikom rukovanja. Zato treba ispoštovati potrebno vreme koje štamparija propisuje za izradu određenog posla.

PROBNI OTISAK (proof)

To je najčešći način finalne kontrole nekog materijala pre štampe. Važno je znati da boje na probnim otiscima koje su odštampane na kolornim laserskim i injdžekt štampačima nisu verne ofsetnom štampanom otisku. Mogu poslužiti samo za proveru uopštenog izgleda materijala, kontrolu teksta i proporcije objekata. Ukoliko vam je potreban verodostojan probni otisak, obratite nam se i napravićemo probni otisak prema vašem specijalnom zahtevu.

JOŠ SAVETA KOJI VAM MOGU KORISTITI

postoje neke grafičke aplikacije koje mogu izazvati komplikacije, pa vas molimo da te funkcije izbegavate:

- Hairline linije su nedefinisane debljine, pa savetujemo da za najtanju debljinu linije koristite 0.1 mm (0.25pt).
- Gradijenti ili ferlaufi loše izlaze u štampi (stepenasto), pa ih treba rasterizovati i dodati monohromatski šum (Noise) u Photoshopu.
- Transparency - treba rasterizovati (Rasterize) i njih i sve objekte na koje utiču.

- Border - izbegavati crtanje pravougaonika čije su sve stranice podjednako udaljene od ivice formata, jer bi i najmanje odstupanje pri obrezivanju došlo do izražaja i dr.
- Sve Corel efekte (Lens, powerclip, Blend) treba rasterizovati (prebaciti u slike)

PODEŠAVANJE FORMATA

Važno je pravilno podesiti format pripreme. Veličinu strane u dokumentu (Page Size) treba postaviti na finalni obrezani format. Ukoliko vaša priprema ima objekte, slike ili ton koji izlazi van ivica formata u obrez, obavezno ih morate prepustiti po 3mm sa svih strana (Bleed). Dobra je praksa da se svi važni objekti na strani drže najmanje 4mm od ivice formata odnosno prevoja i perforacije, u takozvanoj bezbednoj zoni.

Obratite pažnju da postoji sirovi format papira koji se kad se obreže postaje onaj format koji mi znamo iz tabela. Ali takvi formati se ne mogu odštampati do ivica papira npr. B2 format je 70x50 cm, ali 12-15 mm odlazi za grajfer (hvataljke koje uvlače papir u mašinu) dok po širini mora biti prostora za meru (mera povlači tabak da bi pao pod 90 stepeni na grajfer), zatim prostor za klinove, prema tome nemoguće je odštampati tačan B2 format već je korisna površina za štampu umanjena za sve ove elemente. Možete nas pozvati za preciznije informacije oko formata.

Izbegavajte korišćenje cajtni, pasera, klinova i dr. objekata koji se neće pojavljivati u štampi, jer mi to uvodimo prilikom montaže.

OBIM MATERIJALA

Vodite računa o sledećim pravilima koja se tiču obima vaše brošure ili knjige:

- ukoliko je reč o obostranoj štampi, broj strana mora biti paran
- ukoliko je izabrani povez klamer, broj strana mora biti deljiv sa 4
- zbog isplativosti raspitajte se koji je broj strana najoptimalniji
- obavezno uključite i planirane prazne strane u vašu pripremu

NAJPOUZDANIJE JE PRIPREMU ZA ŠTAMPU DOSTAVITI U PDF FORMATU.

Ovaj format se obično naziva *zatvorenim*, jer ne omogućava naknadnu izmenu sadržaja niti zahteva dodatne fontove, linkove i dr. elemente. Ukoliko je priprema ispravna, odmah možemo pristupiti procesu montaže i štampe vašeg posla.

TERMINI KOJI VAM MOGU KORISTITI

- * bigovanje - omogućuje lakše savijanje po potrebnim linijama prilikom sklapanja, da bi se izbeglo pucanje papira
- * perforiranje - bušenje sitnih rupa (kao na bioskopskim kartama).
- * štancovanje - za štancovanje se pravi štanc alat koji služi za isecanje nekog nepravilnog oblika iz osnovnog tabaka, i to je uglavnom za proizvode koji se sklapaju.
- * ricovanje - to se radi na samolepljivom papiru (koji je kod nas poznatiji kao MUFLON), tada se osnovna jedinica štancuje do pola dubine papira tako da i dalje ostaje na papiru a lako se odlepljuje.